

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi asumistukilain
15 §:n muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan asumistukilakia muutettavaksi. Tarkoituksena on parantaa asumistukea saavan pitkäaikaistyöttömän asemaa työllistymistilanteessa sekä tehostaa tukijärjestelmän hallinnollista toimivuutta vähentämällä työllistymisen johdosta tehtävien tarkistusten yhteydessä syntyviä liikemaksuja ja tukien takaisinperintöjä. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että asumistuen tulojen muutoksen vuoksi tehtävän tar-

kistuksen tarkistusajankohtaa lykättäisiin pitkään peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea saaneen henkilön työllistyessä. Lain muutos liittyy hallituksen elokuussa 2005 hyväksymään vähävaraisten asemaa parantavien toimenpide-ehdotusten kokonaisuuteen.

Esitys liittyy vuoden 2006 talousarvioesitykseen ja se on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2006.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Asumistukilain (408/1975) mukainen asumistuki myönnetään ruokakunnan pysyväksi katsottavien olosuhteiden mukaisesti. Tuki tarkistetaan vuoden kuluttua tuen alkamisesta tai edellisestä tarkistamisesta. Jos ruokakunnan olosuhteissa tapahtuu kesken tukikauden muutoksia, tuki tarkistetaan vain laissa erikseen mainituissa tilanteissa. Asumistukilain 15 §:n 1 momentin mukaan asumistuki tarkistetaan, kun ruokakunnan pysyvissä kuukausituloissa tai asumismenoissa on tapahtunut huomattava muutos, ruokakunta vaihtaa asuntoa tai asunnon hallintamuoto muuttuu, ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden lukumäärä muuttuu pysyvästi tai jos ruokakunta ottaa alivuokralaisen taikka luopuu alivuokralaisen pitämisestä. Samoin asumistuki tarkistetaan, jos ruokakuntaan kuuluva henkilö

aloittaa opintotuen asumislisään oikeuttavat opinnot tai jos asumistuen saajan kanssa samassa asunnossa asuvan opiskelijan oikeus asumislisään päättyy.

Asumistuki tarkistetaan tulojen muutoksen vuoksi, jos ruokakunnan pysyvät kuukausitulot ovat nousseet vähintään 300 euroa tai alentuneet vähintään 160 euroa. Asumistukilain muutoksella (797/2004) tulojen huomattavan muutoksen raja nostettiin 1. päivästä tammikuuta 2005 lukien aikaisemmasta 160 eurosta 300 euroon tulojen noustessa.

Asumistukilain 15 §:n 3 momentin nojalla asumistuki tarkistetaan tulojen muuttuessa sen kuukauden alusta, josta muuttuneita tai uusia tuloja ansaitaan koko kuukaudelta. Asumistukilain muutoksella (797/2004) tarkistusajankohtaa täsmennettiin vuoden 2005 alusta. Aikaisemmin asumistuki tarkistettiin aina tulojen muutosta seuraavan kuukauden

alusta.

Nykyisen tarkistusmenettelyn mukaan asumistuki tarkistetaan heti tulojen muuttuessa. Välitön tarkistus aiheuttaa, paitsi tuen pienenemisen tai kokonaan lakkaamisen, usein myös liikamaksun syntymisen ja maksetun tuen takaisinperinnän. Tämä vie pohjaa työllistymisyrittämiseltä ja vähentää pitkäaikaistyöttömän motivaatiota yrittää työllistyä.

2. Ehdotetut muutokset

Asumistukilain 15 §:n 3 momentissa mainittua tulojen nousun perusteella tehtävän tarkistuksen ajankohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että jos 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tarkistaminen johtuu siitä, että ruokakunnan jäsen työllistyy saatuaan yhdenjaksoisesti vähintään vuoden työttömyysturvain (1290/2002) mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea, tarkistus tehdään kolme kuukautta myöhäisemmästä ajankohdasta kuin se muuten 3 momentin mukaan tehtäisiin. Muutos toteutettaisiin lisäämällä asumistukilain 15 §:ään uusi 4 momentti. Tällöin entiset 4 ja 5 momentit siirtyisivät 5 ja 6 momentteiksi.

Muutos kannustaisi pitkään työttömänä olleita asumistuen saajia heidän yrittäessään työllistyä ja auttaisi heitä työmarkkinoille sijoittumisessa, koska tuki jatkuisi työllistymisestä huolimatta ennallaan kolmen kuukauden ajan. Samalla muutos vähentäisi työllistymisen johdosta tehtävien tarkistusten yhteydessä syntyviä liikamaksuja ja tukien takaisinperintöjä.

Tarkistusmenettelyn hallinnollisen toteuttamisen kannalta olisi välttämätöntä, että tarkistusajankohdan siirtämistä koskeva muutos rajattaisiin selkeästi määriteltyihin tilanteisiin. Muutosta sovellettaisiin niihin asumistuen välitarkistuksiin, joissa Kansaneläkelähtöksen maksamaa peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea vähintään vuoden saanut ruokakunnan jäsen työllistyy niin, että hänen tulojensa nousu johtaisi ruokakunnan asumistuen tarkistamiseen. Työllistymisen pituudelle ei asetettaisi aikarajaa. Siirrettyä tarkistusajankohtaa sovellettaisiin vain tilanteisiin, jossa edellä mainittua työttömyysetuutta on maksettu yhdenjaksoisesti vähintään vuoden ajan ennen henkilön työllistymistä. Siten

pelkkä oikeus työttömyysetuuteen ei riittäisi tarkistusajankohdan siirtämiseen. Jos tarkistusajankohtaa siirretään, määräytyvät ruokakunnan tulot ja muut asumistuen määräytymisperusteet uuden tarkistusajankohdan mukaan. Ruokakunnan tuki tarkistettaisiin edelleen vuositarkistuksessa ja muista syistä johtuvissa välitarkistuksissa 15 §:n 3 momentissa määritellystä ajankohdasta.

3. Esityksen vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole organisatorisia vaikutuksia. Säännösten muutoksilla on tarkoitus parantaa asumistukea saavan pitkäaikaistyöttömän asemaa työllistymistilanteessa sekä tehostaa tukijärjestelmän hallinnollista toimivuutta vähentämällä työllistymisen johdosta tehtävien tarkistusten yhteydessä syntyviä liikamaksuja ja tukien takaisinperintöjä. Kokonaisuutena ehdotetun lakimuutoksen arvioidaan lisäävän asumistukimenoja vuositasolla noin 3 miljoonaa euroa. Uudistetun tarkistusmenettelyn arvioidaan lykkäävän asumistuen tarkistusajankohtaa kolmella kuukaudella noin 5 000 asumistukiruokakunnalla vuosittain. Kustannuslaskelmassa ei ole otettu huomioon mahdollista asumistukimenojen säästöä, joka aiheutuisi siitä, että asumistukea saavia pitkäaikaistyöttömiä työllistyi nykyistä enemmän.

4. Asian valmistelu

Uudistus liittyy hallituksen elokuussa 2005 hyväksymään vähävaraisten aseman parantamista koskevaan toimenpide-ehdotusten kokonaisuuteen. Esitys on valmisteltu ympäristöministeriössä yhteistyössä Kansaneläkelähtöksen kanssa.

5. Voimaantulo

Esitys liittyy vuoden 2006 talousarvioesitykseen ja se on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2006. Muutoksia sovelletaan niihin tulojen muutoksen vuoksi tehtäviin tarkistuksiin, joissa ruokakunnan jäsen työllistyy 1 päivänä maaliskuuta tai sitä myöhemmin. Koska asumistuen tarkistusajankohdan muuttaminen edellyttää

tuensaajien informoimista, tarvitaan täytäntöönpanolle riittävästi aikaa.

Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

asumistukilain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 4 päivänä kesäkuuta 1975 annetun asumistukilain (408/1975) 15 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 582/2000, 542/2001 ja 797/2004, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, seuraavasti:

15 §

Jos 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu asumistuen määrän tarkistaminen johtuu siitä, että ruokakunnan jäsen työllistyy saatuaan välittömästi ennen työllistymistään yhdenjaksoisesti vähintään vuoden ajan työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea, tulojen noususta johtuva tarkistus tehdään kolme kuukautta myöhäisemmästä ajankohdasta kuin se muutoin 3 momentin mukaan tehtäisiin.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2006. Sitä sovelletaan tulojen muutoksen vuoksi tehtäviin tarkistuksiin, jos ruokakunnan jäsen työllistyy 1 päivänä maaliskuuta 2006 tai sitä myöhemmin.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 16 päivänä syyskuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ympäristöministeri *Jan-Erik Enestam*

Laki**asumistukilain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 4 päivänä kesäkuuta 1975 annetun asumistukilain (408/1975) 15 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 582/2000, 542/2001 ja 797/2004, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

15 §

Jos 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu asumistuen määrän tarkistaminen johtuu siitä, että ruokakunnan jäsen työllistyy saatuaan välittömästi ennen työllistymistään yhdenjaksoisesti vähintään vuoden ajan työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea, tulojen noususta johtuva tarkistus tehdään kolme kuukautta myöhäisemmästä ajankohdasta kuin se muutoin 3 momentin mukaan tehtäisiin

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2006. Sitä sovelletaan tulojen muutoksen vuoksi tehtäviin tarkistuksiin, jos ruokakunnan jäsen työllistyy 1 päivänä maaliskuuta 2006 tai sitä myöhemmin. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.